

Otázka: Mezinárodní obchod - Ekonomie, hodnocení a hospodářský proces

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Jan Gebhart

Základní ekonomický problém

- Co vyrábět? Jaké výrobky? Jaké množství?
- Jak vyrábět? Z jakých zdrojů? Jakými technologiemi?
- Pro koho vyrábět? Jak rozdělit to, co se vyrobí, mezi lidi ke spotřebě?

Ekonomické systémy

1) Zvykový systém

- Základní ekonomický problém řeší na základě zvyků a tradic předchozích generací
- Kmenové vztahy a dělba práce uprostřed malé skupiny osob rozhoduje náčelník, rada starších a podobně

2) Příkazový systém

- Základní ekonomický problém řeší stát
- Výroba se řídí plánem a ne potřebami trhu

- Převládá státní vlastnictví
- Chybí konkurence
- Stát určuje ceny zboží a služeb, který neodrážejí skutečné náklady na výrobu
- Do vedení firem jsou dosazováni lidé podle politické příslušnosti

3) Tržní ekonomika

- Řešení základní ekonomického systému rozhoduje pouze trh bez jakéhokoliv zásahu státu v této čisté podobě neexistuje ani neexistoval (nejblíže v Anglii v 19. Století)

4) Smíšená ekonomika

- Tržní ekonomie doplněná zásahy státu
- Minimální úloha státu
- Zákony, předpisy, vyhlášky, dle na jejich dodržování
- Zajišťuje vnější a vnitřní bezpečnosti státu, zajišťuje fungování nezávislých států
- Financuje vědu, výzkum, školství, zdravotnictví, státní správu
- Provádí makroekonomické stabilizační opatření (vyrovnává státní rozpočet, co nejnižší inflace)

Životní úroveň a ukazatele jejího hodnocení

- Je stupeň uspokojování hmotných a duševních potřeb lidí a souhrn životních podmínek, za kterých jsou tyto potřeby uspokojovány
- Osobní spotřeba obyvatelstva
- Úroveň bydlení, vzdělání, zdravotní péče
- Průměrná délka života, Délka volného času
- Sociální jistoty, Životní prostředí
- Globální ukazatel hodnocení životní úrovně je hrubý domácí produkt HDP, který vyjadřuje množství finální produkce vytvořené na území určitého státu za určitý čas v peněžním vyjádření
- HDP ČR na jednoho obyvatele zhruba 350 000,-Kč

Dílčí ukazatele

1) Reálná mzda

- Vyjadřuje kupní sílu mzdy, tedy množství statků a služeb, které si za ni můžeš koupit

2) Nominální mzda

- Pomocí doby práce, kterou musíme odpracovat, abychom si mohli určitý statek nebo službu koupit

HDI

- Rozvojový program OSN z roku 2011 porovnává životní úroveň jednotlivých zemí světa podle tzv. indexu lidského rozvoje (HDI)
- Porovnává chudobu, gramotnost, úroveň zdravotní péče, HDP na jednoho obyvatele, průměrnou délku života, ochrana životního prostředí
- Rusko (11) Vietnam (14) Nigérie (15) Egypt (13) Polsko (10) Čína (12) ČR (8) Německo (4) Slovensko (9) Švýcarsko (5) Austrálie (2) USA (3) Japonsko (6) Norsko (1)

Hospodářský proces

Fáze

1) Výroba

2) Rozdělování/Přerozdělování

3) Směna

4) Spotřeba

1) Výroba – transformace vstupů a výstupů

- Celý proces přeměny musí probíhat, co nejefektivněji, při optimální spotřebě vstupů, nejvhodnějšími výrobními postupy a za dodržování bezpečnostních a hygienických podmínek

VÝROBNÍ FAKTORY:

1) Práce

- Cíle vědomá lidská činnost, vytvářející statky a služby
- Pracovní síla > souhrn fyzických a duševních schopností člověka konat práci
- Cena práce je mzda nebo plat
- Mzdu pobírají zaměstnanci soukromého sektoru
- Plat pobírají zaměstnanci státu

Výše mzdy závisí:

- Tržní úspěšnost práce
- Nabídka, poptávka po práci
- Množství a kvalit práce
- Kvalifikace zaměstnance a délka praxe
- Náročnost, namáhavost, odpovědnost práce

Druhy práce:

a) Fyzické a duševní

b) Rutinní a tvůrčí

2) Přírodní zdroje

- Vzácný omezený faktor
- Cena přírodních zdrojů > Renta, u půdy pozemková renta, součástí přírody, které člověk využívá ke své činnosti (nerostné suroviny, vzduch, voda a půda)

Pozemková renta

a) Absolutní

- Výnos z vlastnictví

b) Diferenční

- U zemské půdy závisí na její úrodnosti (poloze) stavební pozici, kvalitě

3) Kapitál

- Akumulované úspory, úspory přeměněné v investice
- Jsou to nejen finanční prostředky k nabývání majetku, ale i majetek sám
- Cena kapitálu zisk, úrok nebo dividendy

Druhy kapitálu

A1) reálný

- Hmotný (stroj)
- Nehmotný (licence)

A2) Finanční

- Akcie

B1) Vlastní

- (vklad vlastníka)

B2) Cizí

- Bankovní úvěry (půjčka)

ROZDĚLOVÁNÍ A PŘEROZDĚLOVÁNÍ

- Ve fázi rozdělování chtějí všichni účastníci výroby získat svůj podíl na výrobě
- Zaměstnanci mzdu nebo plat
- Majitelé přírodních zdrojů rentu
- Majitelé kapitálu zisk, úrok nebo dividendy
- Fázi přerozdělování provádí stát, vybírá od účastníků výroby daně, zdravotní a sociální pojištění a prostřednictvím rozpočtů (statní, krajů, obcí) přerozděluje tyto peníze těm, kdo se výrobou zúčastnit nemohli

SMĚNA

- Směna probíhá na trhu

SPOTŘEBA

- Lidské potřeby uspokojujeme pomocí potřeby statků a služeb

a) Konečná

- Spotřební statky
- Uspokojení potřeb jednotlivých lidí

b) Výrobní

- Kapitálové statky
- Uspokojení firmy aby prococovala dál

ZBOŽÍ

- Statky určené k prodeji na trhu
- Základní vlastnosti zboží
- Ceny se odchyľují od hodnoty na základě nabídky a poptávky na trhu

a) Užitná hodnota

- Schopnost zboží uspokojovat lidské potřeby tedy jeho užitečnost

b) Směnná hodnota

- Cena zboží

c) Hodnota

- Odráží množství výrobních faktorů, které byly použity při výrobě zboží

SLUŽBY

- Cizí činnost k uspokojování potřeb

a) Osobní

- Směřují ke člověku (manikúra)

b) Věcné

- Obnovují, zlepšují hmotné statky (oprava auta)

Statky a služby

- Lidské potřeby se uspokojují pomocí statků a služeb
- Statky jsou užitečné předměty nebo hodnoty k upokojení lidských potřeb

a) hmotné a Nehmotné (auto x dovednosti)

b) Volné a Vzácné (příroda x omezené množství)

Členění potřeb

a) Zbytné a nezbytné (TV x Jídlo)

b) Hmotné a nehmotné (Věci x Znalosti)

c) Základní, vyšší, nahodilé, a uměle vyvolané

(Nezbytné x časové odložit x vyvolané impulsem x reklama)

d) individuální a společenské (jedinec x společnost lidí)